

Пок кавушда намоз ўқиши жоизми? | Ҳадис дарслари (299-дарс)

19:00 / 19.09.2024 1114

عْلَمْ سَنْ أَلْيُسْ
عْلَمْ بَنْ أَلْكَوْ
عْلَمْ مَلَسْ وَهِلْعَ
عْلَمْ لَقْ وَهِلْعَنْ
عْلَمْ حَلْ مَسْمَوْدَادْلَبْ

Анас розияллоху анҳудан:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам кавушлари билан намоз ўқирмидилар?» деб сўралди.

«Ҳа», дедилар».

Бешовларидан фақат Абу Довуд ривоят қилмаган.

Шарх: Бундан пок оёқ кийимини ечмай ҳам намоз ўқиш жоизлиги келиб чиқади.

Намозда калом ва ишни тарк қилиш

لِلَّا يَصْرَمْ قُرْنَبْ دِيْزْ نَعْ
يَفْ مُلْكَتَنْ آنْكَ لَاقْ نَعْ
لُجْرَلْ اُمْلَكْ يَةَ الْصَّلَا
يَفْ وَبْ نَجْ يَلِإِ وَهَ بَحْ أَصْ
بَ بَ - تَلَزَنْ يَتَحْ يَةَ الْصَّلَا
آنْيَهْ نَوْتْ وُكْسَلَابْ آنْرَمْ أَفْ -
سَمْخَلْ اُمَالْ كَلْ لَرْ نَعْ.

Зайд ибн Арқам розияллоху анхудан ривоят қилинади:

«Намозда гаплашар эдик. Бир одам намозда ёнида турган шеригига гапираверар эди. Ниҳоят, «Аллоҳ учун тоат ила жим туринглар» ояти тушгач, сукут сақлашга амр қилиндик, гапдан наҳй қилиндик».

Бешовлари ривоят қилғанлар.

Шарх: Намоз янги фарз бўлиб, одамлар унга ҳали унча ўрганмаган пайтда баъзи гапларни гапиришга рухсат бор эди. Ўша пайтда бу ривоятда зикр қилинганидек, намозда туриб, гапириш ҳоллари бўлган.

Кейин эса Аллоҳ таоло мазкур оятни нозил қилиб, намозда гапиришни ман этди. Шунинг учун ким намозда гапириб юборса, намози бузилади.

وْنَعْهُلَلَا يَضْرِهِلَلِدْبَعْنَعْ
يَلَعْمَلَسْنُانْكَبَلَاق
هُيَلَعْهُلَلَا يَلَصِيَبَنَلَا
هَلَّصَلَا يَفْوَهَمَلَسَو
أَنْعَجَرَمَلَفَ، أَنْيَلَعْدُرَيَف
أَنْمَلَسِيَشَاجَنَلِدْنَعْنَم
، أَنْيَلَعْدُرَيْمَلَفِهِيَلَع
أَنْكَبَهُلَلِلُوسَرَأِيْ : أَنْلُقَف
أَنْيَلَعْدُرَتَفَكِيَلَعْمَلَسْنُن
هَلَّصَلَا يَفْنِإِلَاقَف
، نَأْخِيَشَلَأْهَوَرَهَلْعُش
نِإِدَمْحَأْوَدُوَادِيَبَأْهَمَلَو

أهـيـفـ حـلـصـيـ أـلـ ةـأـلـ صـلـ اـهـدـهـ
أـمـنـإـ سـآنـلـ مـأـلـكـ نـمـ ءـيـشـ
رـيـبـكـتـلـ اـوـ حـيـبـسـتـلـ اـوـهـ
لـأـقـ أـمـكـ وـأـ نـأـرـقـلـ اـهـءـأـرـقـ وـ
مـلـسـ وـهـيـلـعـ هـلـلـاـ يـلـصـ

Абдуллоҳ розияллоҳу анхудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васалламга намоз ўқиб турғанларида салом берар эдик, у зот бизларга жавоб қайтарар эдилар. Нажошийнинг ҳузуридан қайтганимиздан сўнг салом берсак, жавоб қайтармадилар. Шунда биз:

«Эй Аллоҳнинг Расули, сизга салом берсак, жавоб қайтарар элингиз?» ледик.

У зорі

«Албатта- намозда машғұлдик бор», дедилар».

Икки Шайх ривоят килганлар.

Муслим. Абу Довуд ва Ахмадлар келтирған ривоятда:

«Албатта, бу намозда одамларнинг каломидан ҳеч нарса мумкин эмас. У фақат тасбеҳ, такбир ва Қуръон қироатидан иборатдир», дедилар». дейилган.

Шарҳ: Ушбу ривоятдан намозда баъзи гапларни гапириш Исломнинг дастлабки пайтларида бўлганлигини очиқ-ойдин билиб оламиз. Чунки ҳадиснинг ровийси Абдуллоҳ розияллоҳу анхунинг: «**Нажошийнинг ҳузуридан қайтганимиздан сўнг**» дейишларидан улар Ҳабашистонга ҳижрат қилгунларига қадар Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам намоз

үқиётгандаридан у зотга салом беріб юрганлар. Ҳабашистонға ҳижрат эса Мадинаға ҳижратдан анча олдин бўлган.

Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Мадинаи Мунавварага ҳижрат қилганларидан кейин Жаъфар ибн Абу Толиб бошлиқ мухожирлар Ҳабашистондан тӯғри Мадинаи Мунавварага қайтиб келганлар.

Мана шу ривоятдан намозда тасбех, такбир ва Қуръон қироатидан бўлак сўз қўшиш, гап гапириш, ҳатто саломга алик олиш ҳам мумкин эмаслиги маълум бўлмоқда.

عْنَهُ لِلَّا يَضْرِبِي قُبْمُ نَعْ
لِلَّا إِلَصْبَنْ لَأَرْكَذَ لَاقْ
يَفْحَسْ مَلَمَسَ وَهُيَلَعْ
لَاقْ يَصْحَلَّا يَنْعَيْ دَجْسَمَلَا
لَعْافَدُبَ الْتَّنْكَنْإِ
سَمْخَلَّا هَوَرَ دَحْأَوَفْ
مَاقْ ۝ذِإِ نَسْلَابَ حَصَالَوْ
نِإِفَ ةَالْصَلَالِ مُكْرَحَأَ
حَسْمَيْ الْفُجُوْتَ مَحَرَلَا
يَصْحَلَّا.

Муъайқийб розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:

«Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам масжиддаги майдар тошларни суришни зикр қилиб:

«Агар қилмасанг, бўлмайдиган бўлса, бир марта қил», дедилар».

«Сунан» эгалари келтирган ривоятда:

«Қачон бирортангиз намозга турса, албатта, раҳмат унга юзма-юз турди, майдар тошларни сурмасин», деганлар».

Шарҳ: Аввало ҳадиснинг ровийси Муъайқийб розияллоҳу анҳу билан танишиб олайлик:

Муъайқийб ибн Абу Фотима ад-Давсий ал-Аздий. Абдушшамс қабиласи бошлиғи бўлганлар. Биринчилардан бўлиб Маккада Исломга кирганлар. Ҳабашистон ва Мадина муҳожирларидан бўлганлар. Бадр ғазоти, Ризвон байъати ва бундан кейинги жангларда иштирок этганлар.

У киши Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг узукларига мушарраф бўлганлар. Мазкур узук Усмон ибн Аффоннинг халифалик даврларида «Арийс» қудуғига тушиб кетган ва қайтиб топилмаган.

Муъайқийб розияллоҳу анҳу Абу Бакр ва Умар розияллоҳу анҳуларнинг халифалик даврларларида хазиначи бўлганлар.

Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васалламдан ҳаммаси бўлиб, 7та ҳадис ривоят қилдилар. Бу зотдан Абу Салама, Абдурраҳмон ибн Авф, ўғиллари Муҳаммад ва Ҳорис, неваралари Иёс ибн Ҳорислар ривоят қилдилар. Бу киши ривоят қилган ҳадисларни уч «Саҳиҳ» соҳиблари ўз китобларига киритганлар.

Муъайқийб розияллоҳу анҳу ҳижратнинг 40-санасида, Усмон ибн Аффон розияллоҳу анҳунинг халифалик даврларида вафот этдилар.

Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг вақтларида масжидлар ҳам ердан иборат эди. Шунинг учун сажда қилган одамнинг пешонаси майдар тошларга тегиши оддий ҳол эди. Бу ҳақда саҳобаларнинг фатво сўрашлари ҳам ғариф нарса эмас. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам бу ҳақда:

«Агар қилмасанг, бўлмайдиган бўлса, бир марта қил», дедилар.

Яъни, майда тошни суриб ташлашдан бўлак илож бўлмаса, бир марта суриб ташлаш мумкин. Аммо уни сурмай, намозни давом эттириш мумкин бўлса, сурмаган маъқул.

Уламоларимиз бу ҳадисни ҳужжат қилиб, «Иложсиз қолганда тош суришдан бошқа ишларни ҳам қилиш мумкин», дейдилар. Фақат ўша ишни бажариш учун қилинадиган ҳаракат майда тошларни суришдаги ҳаракатдан кўп бўлмаслиги керак. Қачонки ўша ишни қилмаса, намозига футур етишига кўзи етса, шундагина қилса бўлади.

Аслида эса намозда бошқа ҳеч нарсага чалғиб бўлмайди. Чунки намоз ўқиётган одам Аллоҳ таолонинг ҳузурида, Унинг раҳмати ила юзма-юз турган бўлади. Мўмин одам учун Аллоҳ таолонинг ҳузурида туриб, бошқа нарсаларга эътибор бериши, Аллоҳнинг раҳматидан бошқа томонга юзланиши яхши эмас.

Уламоларимиз барча далилларни ўрганиб чиқиб, намознинг тўғри бўлиши учун қуйидаги шартлар мавжуд бўлиши керак, деган холосага келганлар:

1. Ислом;

Мусулмон бўлмаган одамнинг ўқиган намози қабул бўлмайди.

2. «Оқу қора»ни ажратса билиш;

Яъни, ёш бола балоғатга етмаган бўлса ҳам, нарсаларнинг фарқига етадиган ёшда бўлиб, намоз ўқиса, намози қабул бўлади.

3. Ақл;

Ақлсиз одамнинг намози дуруст бўлмайди.

4. Вақтнинг кириши;

Ўз вақтидан аввал ўқилган намоз қабул бўлмайди.

5. Катта ва кичик бетаҳоратликдан пок бўлиш;

Яъни, ғусл ва таҳоратни вожиб қиласидиган нарсалардан холи ҳамда таҳоратли бўлиш.

6. Кийим, бадан ва маконнинг нажосатдан пок бўлиши;

7. Авратни беркитиш;

8. Қиблага юзланиш;
9. Ният;
10. Намозни адо қилиш тартибига риоя қилиш;
11. Намоз амалларини кетма-кет адо қилиш;
12. Намознинг жинсидан бўлмаган каломни тарқ қилиш;
13. Намознинг жинсидан бўлмаган кўп амални тарқ қилиш;
14. Емоқ-ичмоқни тарқ қилиш.

«Ҳадис ва ҳаёт» китобининг 4-жузи асосида тайёрланди.